شیوعییەكانی دەربەندیخان وتێكۆشانی بێوچان .. ئەحمەد رەجەب

مێژووی شاری دەربەندیخان

لە ساڵانی 1947 ـ 1949 بیری شیوعییەت لە سەر دەستی { عەلی ئەفەنی برین پێچ و حسەین عەول } فەراش ودانشتووی دەربەندیخان(سەلیم پیرك و كانی توو) چەكەرەی كردو هەر لەو كاتانەدا بە هاوكاری مەلا ئەحمەد بانیخێڵانی { بابی سەرباز} و مەلا ئەسعەدی برای شانەیەكی حزبییان پێكهێناو مەڵا ئەحمەدو مەلا ئەسعەد لە ناوچەكەدا بە هۆی ناوبانگی باوكیانەوە مەڵا قادری سۆفی ناودارو خۆشویست بوون و توانیان قۆناغ بە قۆناغ بیری شیوعییەت بۆ دێهاتی دەوروپشتی بانیخێڵان و ئەو بەری سیروان واتە دێهاتی هۆرێن و شێخان بگوێزنەوە.

لە ساڵانی پەنجاكان چەندین كۆمپانیایی بیانی گەورەو بچوك روویان كردە دەربەندیخان و ژمارەی كرێكاران پەرەی سەندو لە پاش شۆرشی 14 تەموزی 1958 سەندیكا (نقابە) دروست كراو، لە دەربەندیخان (2) جۆر سەندیكا هەبوو، كرێكاران ناوییان لێنابوو سەندیكا بچكۆلەكە یان (زەردەكە) سەر بە پارتی دیموكراتی كوردستان بوو، نزیكەی 300-350 ئەندامیان هەبوو ، سەندیكا گەورەكە {سوورەكە} سەر بە حزبی شیوعی بوو زیاتر لە 3300 ئەندامی هەبوو ئەم بەرێزان بەرێوەیان ئەبرد : 1ـ ئیبراهیم كەریم { ابراهیم باقر ـ بابی سەورە} 2 ـ دنخا بازی { ابو یعقوب} 3 ـ عمر رەشید 4 ـ میخاییل 5 ـ سیادور ئەرمەنی سەندیكاییەكی تری كرێكارانی رەی هەبوو ئەویش لە لایەن شیوعی وپارتی بەریوە ئەبراو لە م بەرێزانە پێكهاتبوو(قادر ئەحمەد، حسەێن فەتاح، نجم كاكە سەعید، ابراهیم ئەلنەجارو عمر سریع).

لە ناو ئەو ژمارە زۆرەی كرێكاران دەیان كادرو سەدان شیوعی هەبوون و توانیان ژمارەیەك كۆمیتە و شانە دروست بكەن و جێی دەستیان دیار بوو.

شیوعییەكان لەدرێستبوونی حزبەكەیان ولە هەموو كاتەكاندا دەربری ئاوات و خواست و ئازارەكانی گەل بوون و، سەرەرای سەختی بارودۆخی وڵات بە هۆی رژێمە سەركوتكەرو خوێنرێژەكان و دامودەزگا داپلۆسێنەرەكانیەوە شیوعیەكان لە ریزی پێشەوە بوون بۆ بەرگری

کردن لە گەل و بەرژەوەندییەکانی و بە گیانی ئازایەتی و خۆبەختکردن و لە ناو جەرگەی ئاگری دوژمنان تیکۆشاون بۆ لە ناو بردنی کۆنەپەرستی و دیکتاتۆرییەت و رژێمە خوێنڕێژەکان و، بۆ وەدیهێنان و جێبەجێ کردنی ئەرکەکانی گەل و نیشتمان و ئازادی و سەربەستی، جەماوەریان هانداوەو بە تایبەت کرێکاران و زەحمەتکێشان و هەموو چین و توێژەکانی کۆمەڵگا.

بۆ ئەوەی رەنج و تیکۆشانی شیوعییەکان ون نەبێت هەوڵ ئەدەم ناوە ناوە باسیان بکەم بەتایبت شەهیدەکان و کۆچکردووەکان و، لێرەدا باسی دوو شیوعی قارەمانی شاری دەربەندیخان ئەکەم :

ـــ*هاورێ عەلی ئەحمەد سەعید لە خێزانێکی هەژار لە شاری هەڵەبجە لە 1/7/1930 چاوی بە دنیا هەڵهیناو، لە بەر دەست کورتی خێزانەکەیان و بۆ یارمەتیدانی براو کەسوکاری لە پۆلی شەشی سەرەتایی دەستی لە خوێندن هەڵگرت و، شان بە شان لە گەڵ براکانی تری : حەمە رەشیدو عمرو مستەفا کەوتە کارکردن و، بۆ ئەو مەبەستە هاتووەتە دەربەندیخان و لە بەرێوەبەرایەتی بەنداوی دەربەندیخان (رەێ) دامەزراوە.

*ـــ هاورێ عەلی مرۆڤێکی دڵپاك و دەستپاك و مرۆڤدۆست بوو، لە کاروباری حزبایەتی نموونەی ئازایەتی و خۆراگری ولێهاتوویی بوو، رووخۆش و قسەخۆش و، بە شاهیدی خەڵك و جەماوەری شار سەنگ و قورسایی گەورەو زۆری لە ناو کۆمەڵگادا هەبوو، کەسێکی بە هەڵوێست ونیشتمان پەروەرو تێکۆشەرو دڵسۆز بوو بۆ گەل ونیشتمان و حزبەکەی و، ئەو کارانەی پێی سپێردراوە زۆر بە دڵسۆزی و لە ناخی دڵەوە جێبەجێی کردوون

هاورێ عەلی لە گەڵ هاوسەرەکەی ئایشە عەبدولقادر ئەحمەد خاونی کچێك بەناوی پرشنگ 6 کور بە ناوەکانی : ئەحمەد، محەمەد، یاسین، تەحسین، بەهێز و بەرێز. (جێیداخە تەحسینی جوانەمەرگ زوو هەموومانی بەجێهێشت و کۆجی کرد).

هاورێ عەلی تێکۆشەر لە بەر ئازایەتی و راپەڕاندنی کاروباری حزبی دووچاری گرتن و ئەشکەنجە بووەوەو بۆ ماوەی (2 ساڵ و 9 مانگ) لەلایەن پارتی دیموکراتی کوردستان لە رانیە و تاقمی ئەلنور& (جەلالییەکان) لە سلێمانی و 3 جار لەلایەن رژێمەکانی عێراق بۆ 4 مانگ و 5 مانگ و 9 مانگ گیراوەو نموونەی خوراگری بووەو نهێنییەکانی حزب و هاورێیانی پاراستووەو سەربەرزانە دوژمن بەزێن بووەو، لە 23/12/1973 کۆچی دوای کرد.

*ـــ نەجیب شیخ محەمەد مەلا قادر : لە ساڵی 1952 لە خێزانێکی هەژار لە گوندی بانیخێڵانی دەربەندیخان چاوی بۆ ژیان هەڵهێنا، بە هۆی نەداری و بۆ یارمەتیدانی خێزانە گەورەکەیان لە پۆلی 3 ی ناوەندی

دەستی لە خوێندن هەڵگرت و بۆ بە کرێکارو هێشتا مێرمنداڵ بوو چووە شاری بەغداو کرێکاری ئەکردو دیسانەو گەرایەوە بۆ دەربەندیخان و لەو ساڵانەدا پەیوەندی بە حزبی شیوعی عێراقەوە کرد. لە گەڵ هاوڕێ لەتیفی شیوعی برای یەکیان گرت، هاوڕێ نەجیب مرۆڤێکی بێگەردو خاوێن و رووخۆش و دەم بە پێکەنین و نەترس، هێشتا مناڵ بوو چالاکانە ئیشوکاری حزبی ئەنجام ئەدا و، لەو تەمەنەوە بۆ بە پردێك لە نێوان شارو دێهاتەکان ، لە نیوان (ڕێکخراوی شاری دەربەندیخان و لێژنەی جوتیاران) و نامەو پیتاکی و شتومەکی سەربازی بۆ لقی 10 تێکوشەر بۆ دەرەوەی شار ئەگوێزایەوە و لە دەرەوەش نامەو بەڵگەنامەکانی حزبی بۆ ڕێکخراوی شار ئەهێنا.
لە سالی 1970 بە بۆنەی یادی { 100 ساڵەی لە دایکبوونی زاناو بلیمەتی مرۆڤایەتی فلادیمیر ئیلیتچ لینین} بە هاوکاری هاوڕێیان و بە ئاشکەرا دارو دیواری شاری بە دروشمەکانی حزب رازاندەوە بە جۆرێك دوژمنانی شیوعییەت تۆقینەوە و، هەر لەو ڕۆژەداو بە فیتی ناحەزان کاتێك لە چایخانەکەی کەمپی خوارەوە دانیشتبوو معاونی پۆلیس کە لە هەمان کاتدا معاونی ئەمن بوو (نەسرەدین عەلی) هاتوو زللەیەکی کێشا بە بنا گوێی هاوڕێ نەجیب و، هاوڕێش بە توورەییەوە وەلامی دایەوەو معاون تووشی ترس و لەرز بوویەوە پاشەکشێ کردو زانی کار لە کار ترازاوەو شیوعییەکانی دەربەندیخان و وارماوە نیازی تۆڵەسەندوەیان هەیە معاون کەوتە پەلە قاژەو کرنووشی بۆ حزب و هاوڕێیان بردو داوای لێبووردنی کرد.
بەڵام ، لە بەر زیتەڵی و کارکردن و ئەنجامدانی چالاکی دوژمنان و پیاوەکانی رژێم کەوتنە چاودێریکردن و راونان و گرتنی و ، پاشان هەلی بۆ رەخساو حزب رەوانەی دەرەوەی کردو چووە مۆسکو لە { پەیمانگەی زانستی کۆمەڵایەتی} وەك کادیرێك دەستی بەخوێندن کردوو، لە ساڵی 1979 رژێمی بەعس دەستیکرد بە شاڵاوێکی پۆلیسی و خوێنرشتن دژ بە شیوعییەکان و لەو کاتەنادا هاوڕێ نەجیب گەرایەوەو رووی کردە شاخ و بوو بە پێشمەرگەو کادیرو لێپرسراو کە دوژمنان زانیان هاوڕێیەکی بە تواناو لێهاتووەو چالاکەو لە ڕۆژانی قەسابخانەکەی پشتاشان بۆسەیەکی ترسنۆکانیان بۆ خۆی و هاوڕێیانی داناو لە 2/5/1983 بە دەستی ناپاك و چەپەڵی ناپیاوان لە گەڵ کاملی ئەحمەد سەمینی کانی ساردی شەهید کران.
هاوڕێ نەجیب لە گەڵ هاوسەرەکەی حەمیدە حەسەن خاوەنی کورێکن بەناوی (ساریژ).

18/11/2020

& تاقمی النور بە جەلالییەکان ئەوترا کە لە ساڵی 1966 چوونە پاڵ

حکومەت و، رۆژنامەیەکیان بە ناوی الـنور دەرکرد بۆیە بەو ناوەش ئەناسران.

یة